

Norrköping 2025-08-12

Till

Länsstyrelsen i Värmlands län

nap.varmland@lansstyrelsen.se

Dnr: 531-3942-2025

Synpunkter på länsstyrelsens samverkansprocess inför ansökan om enligt nationella plan för moderna miljövillkor för vattenkraften.

Prövningsgrupp: Klarälven 108_D_1

Vattenhistoriskt Nätverk (VhN) anser att svarstiden från Länsstyrelsen är allt för kort, och har dessutom förlagts till sommarperioden, för att alla intressenter ska kunna ha möjlighet att kunna komma att lämna synpunkter.

Vattenhistoriskt Nätverk anser att nulägesbeskrivningen, där länsstyrelsen sammanställt de olika underlagsmaterial som finns inom avrinningsområdet ska vara uppdaterad för kulturmiljön likväl som andra intressen.

VhN efterlyser en sammanvägd analys för varje miljö av alla de samhällsintressen av vatten som både vattendirektivet (RDV) (artikel 4.3) och vattenförvaltningsförordningen (VFF) (4 kap 3 §) räknar upp.

VhN efterlyser en fördjupad redovisning av de utpekade miljöernas sociala värden. Fler aspekter på miljön såsom rekreationsaktiviteter, social betydelse och människor livsmiljö behöver beaktas.

VhN menar att en fylligare beskrivning av de berörda kulturmiljöerna behöver infogas i nulägesbeskrivningen så att de kulturhistoriska värdena får sin rättmätiga plats vid sidan av de detaljerat beskrivna biologiska värdena.

Vattenhistoriskt Nätverk anser, liksom riksdag och regering, att statusklassningen kraftigt modifierat vatten ska nyttjas fullt ut enligt artikel 4.3 RDV och 4 kap 3 § VFF, det innebär alla vattenförekomster där det finns dammar och därtill knutna samhällsintressen uppräknade i RDV och VFF.

Riksdag och regering vill att synen på vattenlandskapen och på vattenförvaltningen ska omfatta alla värden, verksamheter och intressen i vattenlandskapen, inom ramen för vad som medges av EU:s vattendirektiv och som förespråkas respektive krävs i följd av Europeiska landskapskonventionen och Århuskonventionen. I EU:s vattendirektiv står miljön i stort, rekreationsintressen och andra verksamheter av väsentlig betydelse från allmän synpunkt i centrum för att tas hänsyn till och kunna utvecklas – som det uttrycks i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (2017/18:243) ”andra samhällsintressen

än energi, t.ex. kulturmiljöintresset, industri, bostäder och jordbruk”. Utrymme för klassning som kraftigt modifierat vatten och undantaget lägre ställda krav finns enligt RDV och VFF och riksdagens och regeringens uppdrag är att det ska utnyttjas fullt ut.

VhN anser att det i regeringens beslut om *Nationell plan för omprövning av vattenkraft* (NAP) tydligt framgår att vattenmyndigheterna ska se över statusklassningarna och miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna i god tid före prövningarna enligt tidplanen för de olika prövningsgrupperna. Detta innebär att klassningar och miljökvalitetsnormer efter en sådan översyn kan bli underlag för samverkan, ansökan, prövningar och bedömning av vilka vattenmiljöåtgärder som är rimliga. Att denna översyn verkligen sker är centralt för ett rättssäkert och effektivt genomförande av NAP, även utifrån det som ska uppfyllas i enlighet med Europeiska landskapskonventionen och det som åsyftas med andra samhällsintressen i EU:s vattendirektiv.

VhN anser att möjligheten till förklaring av vattenförekomster som kraftigt modifierat vatten enligt 4 kap. 3 § VFF om 1a) miljön i stort (där kulturmiljön och människors livsmiljö ingår) och 1c) rekreativvärden (inklusive kulturarvsverksamheter och turism-/restaurangverksamheter) ska utnyttjas fullt ut, i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner och beslut.

Om Vattenhistoriskt Nätverk

Vattenhistoriskt Nätverk – VhN – bildades 2018 och samlar nationella organisationer för att synliggöra och värna kulturmiljön och kulturarvet, sociala värden och människors livsmiljö i svensk vattenförvaltning. Nätverket samverkar om att belysa konsekvenserna av det regelverk och de beslut som påverkar förutsättningarna för det kulturarv som berörs av den svenska tillämpningen av EU:s vattendirektiv.

Nätverket arbetar för en helhetssyn där kulturmiljön vägs in på samma sätt och på likvärdig grund som naturmiljön och andra intressen. Vi vill medverka till konstruktiva lösningar till gagn för både kultur- och naturmiljö och för att ta tillvara befintliga resurser i en hållbar samhällsutveckling. Att fullt ut utnyttja det utrymme som EU-rätten ger att klassa vattenförekomster som kraftigt modifierade vatten och undantaget mindre stränga kvalitetskrav.

VhN samlar genom Arbetets museum nationella organisationer som Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd, Svenska Industriminnesföreningen, Europa Nostra Sverige och ICOMOS Sverige, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Sveriges Jordägarförbund, Svensk Vattenkraftsförening, Stödföreningen för småskalig vattenkraft samt i dialog med Sveriges Hembygdsförbund.

Sveriges Hembygdsförbund samlar cirka 2 000 föreningar. Arbetets museum har identifierat omkring 1 500 arbetslivsmuseer varav cirka 300 bevarar kulturarv vid vatten. Tillsammans med övriga föreningar i nätverket är vi över en halv miljon människor i Sverige som är engagerade. Men långt fler berörs av EU:s Vattendirektiv – i sin boendemiljö, rekreativmiljö och försörjning.

För Vattenhistoriskt nätverk

Helena Törnqvist

Arbetets museum

Vattenhistoriskt Nätverk

Att Helena Törnqvist

c/o Arbetets museum

Laxholmen, 602 21 Norrköping, Sweden